

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2009*

Asiassa C-537/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de lo Social n° 30 de Madrid (Espanja) on esittänyt 20.11.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.12.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Evangelina Gómez-Limón Sánchez-Camacho

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) ja

Alcampo SA,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues, J. Klucka, U. Löhmus (esittelevä tuomari) ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), asiamiehinään A. Álvarez Moreno ja J. I. del Valle de Joz,

- Espanjan hallitus, asiamiehenään B. Plaza Cruz,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään T. Harris,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. van Beek ja L. Lozano Palacios,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.12.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annetun neuvoston direktiivin 96/34/EY liitteenä olevan 14.12.1995 vanhempainlomasta tehdyn puitesopimuksen (EYVL L 145, s. 4; jäljempänä vanhempainlomaa koskeva puitesopimus) 2 lausekkeen 6 ja 8 kohdan sekä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskeissa kysymyksissä 19.12.1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24) tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Gómez-Limón Sánchez-Camacho ja toisaalta Instituto Nacional de la Seguridad Social, joka on sosiaaliturvasioiden hallinnoinnista vastaava laitos (jäljempänä INSS), Tesoreria General de la Seguridad Social ja hänen entinen työnantajansa Alcampo SA ja joka koskee asianomaiselle henkilölle vanhempainloman aikana kertyviä pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläke-etuuksia.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

- 3 Direktiivin 79/7 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY [EYVL L 39, s. 40] 1 artiklan 2 kohdan mukaan, jotta varmistetaan tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittainen toteuttaminen sosiaaliturvaa koskevilla kysymyksissä, neuvosto antaa – – säännökset sen sisällöstä, soveltamisalasta ja järjestelyistä sen soveltamiseksi – –”.

- 4 Direktiivin 79/7 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämä direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle:

a) – –

b) lapsia kasvattaneille henkilöille myönnettäviä, vanhuuseläkejärjestelmään kuuluvia etuuksia; oikeutta etuuksiin jaksoilta, joiden aikana työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi;

– –”

- 5 Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä 24.7.1986 annetun neuvoston direktiivin 86/378/ETY (EYVL L 225, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 20.11.1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/97/EY (EYVL 1997, L 46, s. 20; jäljempänä direktiivi 86/378), 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. 'Ammatillisilla sosiaaliturvajärjestelmillä' tarkoitetaan järjestelmiä, joita direktiivi 79/7 – – ei koske ja joiden tarkoituksena on antaa palkansaajille ja itsenäisille ammatinharjoittajille yrityksessä tai yritysryhmässä, taloudellisen toiminnan alueella tai ammattialalla tai ammattialojen ryhmässä etuudet, jotka täydentävät lakisääteisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvia etuuksia tai korvaavat ne, riippumatta siitä, onko näiden järjestelmien piiriin kuuluminen pakollista tai vapaaehtoista.

– –”

- 6 Direktiivillä 96/34 pannaan täytäntöön sen liitteenä oleva vanhempainlomaa koskeva puitesopimus.
- 7 Mainitun direktiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava sen noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 3 päivänä kesäkuuta 1998.

8 Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen yleishuomioissa todetaan seuraavaa:

”_ _

10. jäsenvaltioiden olisi säädettävä tai määrättävä sairausvakuutuksen nojalla maksettavien luontoisetujen säilyttämisestä vanhempainloman vähimmäiskeston ajan,

11. jäsenvaltioiden olisi myös harkittava sosiaaliturvaetuksia koskevien oikeuksien säilyttämistä muuttumattomina vanhempainloman vähimmäiskeston ajan, jos se kansalliset olosuhteet ja valtiontalouden tila huomioon ottaen on asianmukaista,

_ _”

9 Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeessa määrätään seuraavaa:

”1. Jollei 2 lausekkeen 2 kohdasta muuta johdu, työntekijöillä, niin naisilla kuin miehilläkin, on tämän sopimuksen nojalla yksilöllinen oikeus vanhempainlomaan lapsen syntymän tai lapseksi ottamisen vuoksi, jotta he voisivat huolehtia lapsesta vähintään kolmen kuukauden ajan tiettyyn ikään asti, joka voi ulottua kahdeksaan vuoteen ja jonka jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittelevät.

--

3. Vanhempainloman myöntämisperusteet ja sen hakemista koskevat yksityiskohdalliset säännöt määritellään jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja/tai työehtosopimuksissa tämän sopimuksen vähimmäismääräyksiä noudattaen.

--

6. Työntekijälle vanhempainloman alkuun mennessä kertyneet tai kertymässä olevat edut on säilytettävä sellaisinaan vanhempainloman loppuun asti. Vanhempainloman päättyessä sovelletaan näitä oikeuksia, kansallisesta lainsäädännöstä sekä kansallisista työehtosopimuksista ja käytännöistä aiheutuvat muutokset mukaan lukien.
7. Jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittelevät työ sopimusta tai työsuhdetta koskevat järjestelyt vanhempainloman ajaksi.
8. Kaikki tähän sopimukseen liittyvät sosiaaliturvaa koskevat kysymykset kuuluvat jäsenvaltioiden tarkasteltaviksi ja ratkaistaviksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti ottaen huomioon sosiaaliturvaetuuksia koskevien oikeuksien jatkuvuuden merkitys eri vaaratekijöiden ja erityisesti terveydenhuollon osalta.”

Kansallinen säännöstö

- 10 Työntekijöiden asemasta annetun lain konsolidoidun tekstin (texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores), joka hyväksyttiin 24.3.1995 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto Legislativo) 1/1995 (BOE nro 75, 29.3.1995, s. 9654), sellaisena kuin se on muutettuna työssäkävien henkilöiden perhe- ja työelämän yhteensovittamisen edistämisestä 5.11.1999 annetulla lailla 39/1999 (Ley 39/1999 para promover la conciliación de la vida familiar y laboral de las personas trabajadoras, BOE nro 266, 6.11.1999, s. 38934; jäljempänä työntekijöiden asemasta annettu laki) 37 §:n 5 momentissa säädetään, että henkilöillä, joilla on lakisäateisen lapsen huollon järjestämiseksi välittömästi hoidettavanaan alle kuusivuotias lapsi, on oikeus päivittäisen työajan lyhentämiseen vähintään 1/3:lla ja enintään puolella työpäivän pituudesta niin, että palkka vähenee samassa suhteessa.
- 11 Sosiaaliturvaa koskevan yleisen lain (Ley General de la Seguridad Social), joka hyväksyttiin 20.6.1994 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto Legislativo) 1/1994 (BOE nro 154, 29.6.1994, s. 20658; jäljempänä LGSS), 139 §:n 2 momentin nojalla tavanomaisen ammattinsa harjoittamiseksi pysyvästi työkyvyttömän henkilön saama taloudellinen etuus koostuu jatkuvasta eläkkeestä. Tämän eläkkeen määräksi on LGSS:n 140 §:n 1 momentissa vahvistettu 55 prosenttia perusmäärästä, joka saadaan jakamalla työntekijän eläkkeen perustana olevaa tapahtumaa edeltäneiden 96 viimeisen kuukauden sosiaaliturvamaksujen laskentaperustana olleet määrät 112:lla.
- 12 LGSS:n 109 §:n 1 momentin mukaan sosiaaliturvamaksun laskentaperustana on kaikkien yleisen järjestelmän kattamien vakuutustapahtumien osalta, työtapaturmat ja ammattitaudit mukaan lukien, se kokonaispalkka, riippumatta sen muodosta tai nimityksestä, joka työntekijällä on oikeus saada kuukausittain tai jonka hän tosiasiallisesti saa kuukausittain, jos tämä on edellistä suurempi, palkattuna työntekijänä suoritettun työn perusteella.
- 13 Sosiaaliturvamaksun laskentaperustan määrittämiseksi silloin, kun on kysymys lyhennyksestä työajasta, jota sovelletaan työntekijöihin, jotka lapsen lakisäateisinä huoltajina hoitavat alle kuusivuotiaa lasta, sosiaaliturvamaksuista ja muiden sosiaaliturvaetuuksien maksamisesta 22.12.1995 annetussa kuninkaan asetuksessa 2064/1995 (Reglamento General sobre cotización y liquidación de otros derechos de la

Seguridad Social, BOE nro 22, 25.1.1996, s. 2295) viitataan osa-aikaisten työsopimusten osalta säädettyyn sosiaaliturvamaksujärjestelmään. Mainitun kuninkaan asetuksen 65 §:ssä säädetään, että sellaisten palkattujen työntekijöiden osalta, joiden työsopimus on osa-aikainen tai koskee osa-aikaeläkkeellä olevan henkilön tehtävien hoitamista eläkejaksojen aikana (contrato de relevo), sosiaaliturvamaksujen laskentaperusta määritetään kaikkien kyseisen järjestelmän kattamien vakuutustapahtumien osalta tehtyjen työtuntien mukaan saadun palkan perusteella.

- 14 Sosiaaliturvajärjestelmän puitteissa tehdystä erityisestä sopimuksesta 18.7.1991 annetun asetuksen (Orden por la que se regula el convenio especial en el Sistema de la Seguridad Social, BOE nro 181, 30.7.1991, s. 25114), jota sovelletaan henkilöihin, jotka ovat alaikäisen lapsen laillisia huoltajia, 14 §:ssä säädetään, että työntekijät, joilla on työntekijöiden asemasta annetun lain konsolidoidun tekstin, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 39/1999, 37 §:n 5 momentin perusteella oikeus työajan lyhennykseen, jolloin palkkaa pienennetään samassa suhteessa, hoitaakseen itse alle kuusivuotista lasta, voivat tehdä erityisen sopimuksen säilyttääkseen samat sosiaaliturvamaksujen laskentaperustat, joiden mukaan heidän sosiaaliturvamaksunsa määräytyivät ennen heidän työaikansa lyhentämistä. Tämän erityisen sopimuksen perusteella maksettavat sosiaaliturvamaksut kattavat seuraavat vakuutustapahtumat: vanhuuseläkeiän saavuttaminen sekä työhön liittymättömästä sairaudesta tai muusta tapaturmasta kuin työtapaturmasta johtuva pysyvä työkyvyttömyys, kuolema ja leskeksi jääminen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että Gómez-Limón Sánchez-Camacho työskenteli 17.12.1986 alkaen kokoaikaisesti hallinnollisena avustajana Alcampo SA:n, joka on suurmyymäläalalla toimiva yritys, palveluksessa.
- 16 Mainitun yrityksen kanssa oli sovittu, että Gómez-Limón Sánchez-Camacho käyttäisi 6.12.2001 alkaen mahdollisuutta työajan lyhennystä koskevaan järjestelyyn, jota

sovelletaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti työntekijöihin, jotka ovat alle kuusivuotiaan lapsen lakisääteisiä huoltajia, ja hänen päivittäistä työaikaansa lyhennettiin tämän seurauksena kolmanneksella.

- 17 Vastaavasti Gómez-Limón Sánchez-Camachon palkkaa ja, koska mitään erityistä sopimusta ei ollut tehty, sekä yrityksen että asianomaisen henkilön yleisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisesti suorittamia sosiaaliturvamaksuja pienennettiin samassa suhteessa siten, että mainittu määrä vastaa tiettyä prosentiosuutta saadusta palkasta.
- 18 Työhön liittymättömästä sairaudesta kärsinyt Gómez-Limón Sánchez-Camacho aloitti fyysisten vaivojen ja toiminnallisten häiriöiden vuoksi hallinnollisen menettelyn, jonka johdosta INSS antoi 30.6.2004 päätöksen, jolla se totesi, että Gómez-Limón Sánchez-Camacho oli pysyvästi kokonaan työkyvytön, mikä estää häntä harjoittamasta tavanomaista ammattiaan, ja että hänellä oli oikeus eläkkeeseen, jonka määrä on 55 prosenttia 920,33 euron kuukausittaisesta perusmäärästä.
- 19 Mainitun perusmäärän laskeminen oli suoritettu etuisuuksia koskevan lainsäädännön mukaan huomioon otettavan ajanjakson eli 1.11.1998 ja marraskuun 2004 välisen ajanjakson aikana julkisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisesti yrityksen tosiasiallisesti suorittamien sosiaaliturvamaksujen määrän perusteella. Tämä määrä käsitti kaikki Gómez-Limón Sánchez-Camachon ja hänen työnantajansa suorittamat sosiaaliturvamaksut.
- 20 Asianomainen henkilö nosti kanteen Juzgado de lo Social n° 30 de Madridissa, jossa hän esitti, että vaikka suoritettussa laskelmassa otetaan huomioon tosiasiallisesti maksetut sosiaaliturvamaksut, niitä on pienennetty samassa suhteessa kuin hänen palkkansa on vähentynyt sen seurauksena, että hänen työaikaansa on lyhennetty hänelle alaikäisen lapsen hoitamiseksi myönnetyn vanhempainloman ajalta, kun taas hänen eläkkeensä olisi pitänyt laskea kokoaikaista työskentelyä vastaavan sosiaaliturvamaksujen määrän perusteella. Hän väittää, että häneen sovelletulla laskelmalla evätään käytännön vaikutus sellaiselta toimelta, jolla pyritään edistämään tasa-arvoa lain edessä ja poistamaan sukupuoleen perustuva syrjintä.

21 Tässä tilanteessa Juzgado de lo Social n° 30 de Madrid päätti lykätä ratkaisun antamista asiassa ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Kun otetaan huomioon vanhempainloman, jonka yksityiskohdista ja laajuudesta kukin jäsenvaltio voi päättää vapaasti direktiivissä 96/34 – – asetettujen vähimmäisvaatimusten puitteissa, myöntämisellä tavoiteltu tasa-arvon edistäminen, onko mahdollista, että tämän vanhempainloman käyttäminen alaikäisten lasten hoitamiseksi päivittäisen työajan lyhentämisen ja palkan pienentämisen muodossa voi vaikuttaa tällaisen loman käyttävälle työntekijälle kertymässä oleviin etuuksiin, ja voivatko yksityishenkilöt vedota jäsenvaltion julkisiin elimiin nähden periaatteeseen, jonka mukaan kertyneisiin tai kertymässä oleviin etuuksiin ei saada vaikuttaa?

- 2) Sisältääkö [vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen] 2 lausekkeen 6 kohdassa oleva ilmaus ’kertyneet tai kertymässä olevat edut’ ainoastaan oikeudet, jotka liittyvät työsuhteen ehtoihin, ja kattaako se ainoastaan työsopimussuhteen työnantajan kanssa vai vaikuttaako se sitä vastoin myös sosiaaliturvan alalla kertyneiden tai kertymässä olevien etuuksien säilyttämiseen, ja voidaanko [vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen] 2 lausekkeen 8 kohdassa oleva vaatimus ’sosiaaliturvaetuuksia koskevien oikeuksien jatkuvuudesta – – eri vaaratekijöiden – – osalta’ katsoa täytetyksi nyt esillä olevassa asiassa tutkitulla kansallisten viranomaisten soveltamalla järjestelmällä, ja voidaanko sosiaaliturvaetuuksien jatkuvuutta koskevaan oikeuteen mahdollisesti vedota jäsenvaltion viranomaisiin nähden, koska tämä oikeus on riittävän täsmällinen ja konkreettinen?

- 3) Ovanko yhteisön säännökset esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan sellaista ajanjaksoa, jonka osalta päivittäistä työaikaa on vanhempainloman perusteella lyhennetty, vastaavaa työkyvyttömyyseläkettä alennetaan verrattuna eläkkeeseen, jota olisi suoritettu ennen kyseistä lomaa, ja jonka mukaan oikeutta tuleviin etuuksiin vähennetään ja näiden etuuksien kertymää alennetaan vastaavasti suhteessa työajan ja palkan vähenemiseen?

- 4) Onko kansallisilla tuomioistuimilla olevaa velvollisuutta tulkita kansallista oikeutta direktiivillä asetettujen velvoitteiden valossa, jotta mahdollistetaan yhteisön säännöksillä tavoiteltujen päämäärien saavuttaminen suurimmassa mahdollisessa määrin, sovellettava myös sosiaaliturvaetuuksien jatkuvuuteen vanhempainloman käyttämisen aikana ja konkreettisesti nyt esillä olevassa asiassa käytetyn osa-aikavapaan tai työajan lyhentämisen tilanteessa?
- 5) Onko nyt esillä olevassa konkreettisessa tilanteessa sosiaaliturvaetuuksia koskevien tunnustettujen ja kertyneiden oikeuksien vähenemistä vanhempainloman aikana pidettävä – – direktiivin 79/7 – – säännösten vastaisena välittömänä tai välillisenä syrjintänä ja miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja syrjinnän kieltoa koskevan, jäsenvaltioiden yhteisen perinteen mukaisen vaatimuksen vastaisena siltä osin kuin tätä periaatetta on sovellettava työsuhteen ehtojen lisäksi myös työntekijöiden sosiaalista suojelua koskeviin julkisiin toimiin?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 22 INSS ja Espanjan hallitus katsovat, että ensimmäisen kysymyksen osalta on todettava, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat.
- 23 Ne esittävät, että mainittu, pelkästään hypoteettisesti ja yleisesti muotoiltu kysymys ei ole täsmällinen. Mahdollista erityistä tilannetta, joka voisi vaikuttaa mahdollisuutta vanhempainlomaan käyttäville työntekijöille kertymässä oleviin etuuksiin, ei ole esitetty.

- 24 Tältä osin on todettava, että EY 234 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuimien ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan. Yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (ks. erityisesti asia C-326/00, IKA, tuomio 25.2.2003, Kok., s. I-1703, 27 kohta; asia C-145/03, Keller, tuomio 12.4.2005, Kok., s. I-2529, 33 kohta ja asia C-419/04, Conseil général de la Vienne, tuomio 22.6.2006, Kok., s. I-5645, 19 kohta).
- 25 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin myös katsonut, että oman toimivaltaisuuksensa arvioimiseksi sen on poikkeustapauksissa tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisukysymyksen (ks. vastaavasti asia 244/80, Foglia, tuomio 16.12.1981, Kok., s. 3045, Kok. Ep. VI, s. 251, 21 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että yhteisön oikeuden tulkittamisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. erityisesti asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok., s. I-2099, 39 kohta ja asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok., s. I-607, 19 kohta).
- 26 Käsiteltävänä olevassa asiassa pääasia koskee työntekijälle tämän käyttämän osa-aikaisen vanhempainloman eli ajanjakson, jonka aikana lakisääteisen sosiaaliturvajärjestelmän, johon hän kuuluu, mukaiset sosiaaliturvamaksut on suoritettu saadun palkan suhteessa, ajalta kertynyttä oikeutta pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavaan eläkkeeseen, ja sitä, että tämän tilanteen seurauksena asianomaiselle henkilölle on myönnetty eläke, joka on määrältään pienempi kuin se eläke, johon hänellä olisi ollut oikeus, jos hän olisi jatkanut kokoaikaista työskentelyä.
- 27 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustele ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti yhtäältä sitä, onko vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohta vanhempainlomakauden osalta esteenä sille,

että työntekijälle pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen laskennassa otetaan huomioon suoritettut sosiaaliturvamaksut, joita on pienennetty tämän jakson aikana saadun palkan suhteessa, ja edellytetäänkö siinä täysimääräistä palkkaa vastaavien sosiaaliturvamaksujen huomioon ottamista. Se tiedustelee toisaalta, voivatko yksityishenkilöt vedota mainittuun lausekkeeseen kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.

- 28 Näin ollen ensimmäisellä esitetyistä kysymyksistä on yhteys pääasian kohteeseen siten kuin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on sen määritellyt, ja annettavasta vastauksesta voi olla tälle hyötyä kun se ratkaisee, onko tällainen seuraus vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen vastainen.
- 29 Tästä seuraa, että ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs kysymys

- 30 Sellaisen hyödyllisen vastauksen antamiseksi, jonka perusteella ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin voi ratkaista pääasian, on syytä muotoilla uudelleen ensimmäinen, toinen ja neljäs kysymys, joista kukin käsittää kaksi osaa, ja tutkia nämä neljä kysymystä niiden esiin nostamien vastausta vaativien seikkojen mukaisesti niiden esittämisjärjestyksestä poikkeavassa järjestyksessä.
- 31 Toisen kysymyksen ensimmäisen osan osalta vaikuttaa siltä, että sillä on läheinen yhteys tämän tuomion 27 kohdassa selkeytettyyn ensimmäiseen kysymykseen ja että se voidaan tutkia erityisesti ensimmäisen kysymyksen ensimmäisen osan, kolmannen kysymyksen ja neljännen kysymyksen toisen osan yhteydessä.

Ensimmäisen kysymyksen toinen osa

- 32 Ensimmäisen kysymyksen toisella osalla ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuimien tiedustelee pääasiallisesti sitä, voivatko yksityishenkilöt vedota vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeeseen 6 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.
- 33 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että aina, kun direktiivin säännökset ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin jäsenvaltiota vastaan erityisesti silloin, kun jäsenvaltio toimii työnantajana (ks. vastaavasti mm. asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986, Kok., s. 723, Kok. Ep. VIII, s. 457, 46 ja 49 kohta; asia C-187/00, Kutz-Bauer, tuomio 20.3.2003, Kok., s. I-2741, 69 ja 71 kohta ja asia C-268/06, Impact, tuomio 15.4.2008, Kok., s. I-2483, 57 kohta).
- 34 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa myös vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen kaltaisiin sopimuksiin, jotka on tehty työmarkkinaosapuolten yhteisön tasolla EY 139 artiklan 1 kohdan perusteella käymissä neuvotteluissa ja jotka on pantu täytäntöön saman artiklan 2 kohdan mukaisesti neuvoston direktiivillä, jonka erottamaton osa ne siis ovat (ks. em. asia Impact, tuomion 58 kohta ja yhdistetyt asiat C-378/07–C-380/07, Angelidaki ym., tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3071, 195 kohta).
- 35 Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeeseen 6 kohdassa asetetaan velvollisuus säilyttää vanhempainloman loppuun asti sellaisinaan työntekijälle tällaisen loman alkuun mennessä kertyneet tai kertymässä olevat edut sekä soveltaa mainittuja etuja, tänä aikana tapahtuneet muutokset mukaan lukien, loman päättyessä.

- 36 Mainitussa 2 lausekkeen 6 kohdassa, jolla pyritään estämään niiden työntekijöiden, jotka ovat päättäneet käyttää mahdollisuutta vanhempainlomaan, etuuksien kaikenlainen heikentyminen, velvoitetaan yleisellä ja yksiselitteisellä tavalla niin kansalliset viranomaiset kuin työnantajat tunnustamaan tällaisen loman alkuun mennessä jo kertyneet ja kertymässä olevat edut ja takaamaan se, että etuuksien kertyminen työntekijälle voi loman päättyessä jatkua niin kuin lomaa ei olisi ollut. Tämän vuoksi puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohdan sisältö on siten riittävän täsmällinen, jotta oikeussubjekti voi vedota tähän määräykseen ja jotta tuomioistuin voi soveltaa sitä (ks. analogisesti em. asia Marshall, tuomion 52 kohta).
- 37 Siten ensimmäisen kysymyksen toiseen osaan on vastattava, että yksityishenkilöt voivat vedota vanhempainlomiaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa.

Ensimmäisen kysymyksen ensimmäinen osa, toisen kysymyksen ensimmäinen osa, kolmas kysymys ja neljännen kysymyksen toinen osa

- 38 Ensimmäisen kysymyksen ensimmäisellä osalla, toisen kysymyksen ensimmäisellä osalla, kolmannella kysymyksellä ja neljännen kysymyksen toisella osalla, jotka voidaan tutkia yhdessä, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, onko vanhempainlomiaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 ja 8 kohta esteenä sille, että työntekijälle pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen laskennassa otetaan huomioon se, että hän on käyttänyt mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan, jonka aikana hän on maksanut sosiaaliturvamaksuja ja hänelle on kertynyt eläke-etuuksia saadun palkan suhteessa, mistä on seurannut se, että hänelle on myönnetty määrältään pienempi eläke kuin se, jota hänelle olisi suoritettu, jos hän olisi jatkanut kokoaikaista työskentelyä.
- 39 Sekä vanhempainlomiaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohdasta että asiayhteydestä, johon se kuuluu, ilmenee, että tällä määräyksellä on tarkoitus estää työsuhteeseen perustuvien kertyneiden tai kertymässä olevien etujen, jotka työntekijällä on jo silloin, kun hän aloittaa vanhempainloman, menettäminen, ja taata se, että hän on mainitun loman päättyessä näiden oikeuksien osalta samassa tilanteessa, jossa

hän oli ennen tätä lomaa. Mainitut työsuhteeseen perustuvat oikeudet ovat ne, jotka työntekijällä oli loman alkamisajankohtana.

40 Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohdalla ei kuitenkaan säännellä työsuhteeseen perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia vanhempainloman keston aikana vaan ne määrittävät mainitun 2 lausekkeen 7 kohdan nojalla jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet. Niinpä tässä lausekkeessa viitataan kansalliseen lainsäädäntöön ja kollektiivisopimuksiin työsopimukseen tai työsuhteeseen sovellettavan järjestelmän määrittämiseksi, mukaan lukien se, missä määrin etuuksien kertyminen työntekijälle jatkuu mainitun loman aikana sekä suhteessa työnantajaan että ammatillisten sosiaaliturvajärjestelmien perusteella.

41 Vanhempainlomaa koskevassa puitesopimuksessa ei myöskään määrätä eksplisiittisesti lakisääteisiin sosiaaliturvajärjestelmiin perustuvien tulevien etuuksien kertymisen jatkuvuudesta. Tämän puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohdassa viitataan kuitenkin kansalliseen lainsäädäntöön kaikkien tähän sopimukseen liittyvien sosiaaliturvaa koskevien kysymysten tarkastelemiseksi ja ratkaisemiseksi. Siten jäsenvaltioiden on ratkaistava se, missä määrin sosiaaliturvaetuuksien kertyminen työntekijälle voi jatkua sinä aikana, kun hän käyttää mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan.

42 Joka tapauksessa on niin, että joskin pitää paikkansa, että vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen yleishuomioiden 10 ja 11 kohdassa samoin kuin sen 2 lausekkeen 8 kohdassa viitataan sosiaaliturvaetuuksien säilyttämiseen sen jakson aikana, jolloin työntekijä käyttää mahdollisuutta vanhempainlomaan, eikä aseteta jäsenvaltioille konkreettista velvoitetta tältä osin, niin tästä huolimatta on niin, että tulevien sosiaaliturvaetuuksien kertymistä työntekijälle tämän jakson aikana ei ole mainittu tässä puitesopimuksessa.

43 Tästä seuraa, että mainitun puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 ja 8 kohdassa ei aseteta jäsenvaltioille velvollisuutta taata työntekijöille sitä, että heidän tulevien sosiaalitur-

vaetuksiensa kertyminen jatkuu sinä aikana, kun he käyttävät mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan, samalla tavalla kuin jos he olisivat jatkaneet kokoaikaista työskentelyä.

- 44 Niinpä ensimmäisen kysymyksen ensimmäiseen osaan, toisen kysymyksen ensimmäiseen osaan, kolmanteen kysymykseen ja neljännen kysymyksen toiseen osaan on vastattava, että vanhempainloma koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 ja 8 kohta eivät ole esteenä sille, että työntekijälle pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen laskennassa otetaan huomioon se, että hän on käyttänyt mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan, jonka aikana hän on suorittanut sosiaaliturvamaksuja ja hänelle on kertynyt eläke-etuuksia saadun palkan suhteessa.

Neljännen kysymyksen ensimmäinen osa ja toisen kysymyksen toinen osa

- 45 Neljännen kysymyksen ensimmäisellä osalla ja toisen kysymyksen toisella osalla, jotka voidaan tutkia yhdessä, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, onko vanhempainloma koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohtaa tulkittava siten, että siinä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus säätää sosiaaliturvaetuuksien saamisen jatkuvuudesta vanhempainloman aikana, ja sitä, voivatko yksityishenkilöt vedota mainittuun lausekkeeseen kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.

- 46 Tältä osin on korostettava yhtäältä, että vanhempainloma koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 3 kohdassa viitataan jäsenvaltioiden lainsäädäntöön ja/tai kollektiivisopimukseen vanhempainloman myöntämisperusteiden ja sen hakemista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen määrittämiseksi. Tämä määrittäminen on kuitenkin suoritettava vanhempainloma koskevassa puitesopimuksessa vahvistettuja vähimmäismääräyksiä noudattaen.

- 47 Vaikka toisaalta vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohdassa myös viitataan jäsenvaltioiden lainsäädäntöön kaikkien mainittuun sopimukseen liittyvien sosiaaliturvaa koskevien kysymysten tarkastelemiseksi ja ratkaisemiseksi, siinä suositellaan yksinomaan, että jäsenvaltiot ottavat huomioon sosiaaliturvaetuuksia koskevien oikeuksien jatkuvuuden merkityksen vanhempainloman keston aikana eri vaaratekijöiden ja erityisesti terveydenhuollon osalta.
- 48 Lisäksi niin mainitun 2 lausekkeen 8 kohdan sanamuoto kuin se seikka, että vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen ovat tehneet työmarkkinaosapuolet useita toimialoja käsittävien järjestöjen edustamina, osoittavat, että sillä ei voitu asettaa veloitteita kansallisille sosiaaliturvakassoille, jotka eivät ole olleet tällaisen sopimuksen osapuolia.
- 49 Lisäksi vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen yleishuomioiden 11 kohdan mukaan jäsenvaltioiden olisi myös harkittava sosiaaliturvaetuuksia koskevien oikeuksien säilyttämistä muuttumattomina vanhempainloman vähimmäiskeston ajan, jos se kansalliset olosuhteet ja valtiontalouden tila huomioon ottaen on asianmukaista.
- 50 Edellä esitetystä seuraa, että vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohdassa ei aseteta jäsenvaltioille mitään velvollisuutta säätää työntekijän sosiaaliturvaetuuksien saamisen jatkuvuudesta vanhempainloman aikana, eikä siinä määritetä työntekijöille kuuluvia oikeuksia. Tarvitsematta siten tutkia, sisältääkö mainitun 2 lausekkeen 8 kohta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä määräyksiä, on todettava, että yksityishenkilöt eivät voi vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.
- 51 Tästä syystä neljännen kysymyksen ensimmäiseen osaan ja toisen kysymyksen toiseen osaan on vastattava siten, että vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohdassa ei aseteta jäsenvaltioille velvollisuuksia, lukuun ottamatta sitä, että tähän puitesopimukseen liittyviä sosiaaliturvaa koskevia kysymyksiä on tarkasteltava ja ne on ratkaistava kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Erityisesti niille ei aseteta velvollisuutta säätää sosiaaliturvaetuuksien saamisen jatkuvuudesta vanhem-

painoloman aikana. Yksityiset eivät voi vedota 2 lausekkeen 8 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.

Viides kysymys

- 52 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, ovatko miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate ja erityisesti direktiivissä 79/7 tarkoitettu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä esteenä sille, että työntekijälle kertyy osa-aikaisen vanhempainlomajakson aikana pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläke-etuuksia suoritetun työajan ja saadun palkan mukaisesti eikä niin kuin jos hän olisi työskennellyt kokoaikaisesti.
- 53 Aluksi on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö ei merkitse suoraa syrjintää, koska sitä sovelletaan erotuksetta mies- ja naispuolisiin työntekijöihin. Siten on tutkittava, voiko se merkitä epäsuoraa syrjintää.
- 54 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseessä on epäsuora syrjintä silloin, kun neutraalisti muotoiltu kansallinen toimenpide asettaa tosiasialisesti huonompaan asemaan paljon suuremman määrän naisia kuin miehiä (ks. erityisesti asia C-411/96, Boyle ym., tuomio 27.10.1998, Kok., s. I-6401, 76 kohta ja asia C-333/97, Lewen, tuomio 21.10.1999, Kok., s. I-7243, 34 kohta).
- 55 Tältä osin on todettava, että kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on huomauttanut, naiset valitsevat lastenkasvatukseen keskittyäkseen huomattavasti miehiä useammin työajan lyhentämisyksöt, joihin liittyy palkan pieneneminen samassa suhteessa, mistä on seurauksena työsuhteeseen perustuvien sosiaaliturvatuksien väheneminen.

- 56 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että syrjintää on erilaisten sääntöjen soveltaminen toisiinsa rinnastettavissa tapauksissa tai saman säännön soveltaminen erilaisissa tapauksissa (ks. muun muassa em. asia Boyle, tuomion 39 kohta ja em. asia Lewen, tuomion 36 kohta).
- 57 Työntekijä, joka käyttää hänelle direktiivissä 96/34, jolla pannaan täytäntöön vanhempainlomia koskeva puitesopimus, myönnettyä oikeutta vanhempainlomaan yhdellä kansallisessa lainsäädännössä tai kollektiivisopimuksessa määritetyistä tavoista, ja työskentelee, kuten pääasiassa, osa-aikaisesti, on erityisessä asemassa, jota ei voida rinnastaa kokopäivätyössä olevan miehen tai naisen asemaan (ks. vastaavasti em. asia Lewen, tuomion 37 kohta).
- 58 Pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä säädetään, että pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen perusmäärä lasketaan työnantajan ja työntekijän viiteajanjakson, joka käsiteltävänä olevassa asiassa on kahdeksan riskin ilmenemistä edeltänyttä vuotta, aikana tosiasiallisesti suorittamien sosiaaliturvamaksujen perusteella. Siltä osin kuin työntekijä saa osa-aikaisen vanhempainloman aikana määrältään pienempää palkkaa hänen työaikansa lyhentämisen vuoksi, sosiaaliturvamaksuja, jotka ovat tietty prosenttiosuus hänen palkastaan, pienennetään myös, ja tästä seuraa ero tulevien sosiaaliturvaetuksien kertymisessä kokoaikaisesti työskentelevien työntekijöiden ja niiden, jotka käyttävät mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan, välillä.
- 59 Tältä osin on aluksi huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuin on aikaisemmin todennut, että yhteisön oikeuden kanssa ei ole ristiriidassa se, että eläke lasketaan osa-aikaisesta työskentelystä aikaan suhteutetulla perusteella. Virkamiehen palvelusvuosien lisäksi virkamiehen palvelusvuosiensa aikana tekemän työn tosiasiallisen keston, verrattuna kaikkien palvelusvuosiensa ajan kokoaikaisesti työskennelleen virkamiehen tekemän työn tosiasialliseen kestoan, huomioon ottaminen muodostaa objektiivisen kriteerin, johon ei liity mitään sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja jonka nojalla kyseisen virkamiehen eläkeoikeuksia voidaan suhteellisesti pienentää (ks. virkamiesten osalta yhdistetyt asiat C-4/02 ja C-5/02, Schönheit ja Becker, tuomio 23.10.2003, Kok., s. I-12575, 90 ja 91 kohta).

- 60 Direktiivin 79/7 osalta on lisättävä, että sen johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen ja 1 artiklan mukaan sillä pyritään vain miesten ja naisten välisen tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaiseen toteuttamiseen sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä. Niinpä jäsenvaltioilla on mainitun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella oikeus jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle sosiaaliturvatuuksien kertyminen lakisääteisten järjestelmien perusteella jaksoilta, joiden aikana työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi.
- 61 Tästä seuraa, että säännöstö, joka koskee sosiaaliturvatuuksien kertymistä niiden jaksojen aikana, jolloin työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi, kuuluu vielä jäsenvaltioiden toimivaltaan (ks. asia C-31/90, Johnson, tuomio 11.7.1991, Kok., s. I-3723, 25 kohta).
- 62 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että direktiivi 79/7 ei velvoita missään tapauksessa jäsenvaltioita myöntämään sosiaaliturvatuuksia henkilöille, jotka ovat kasvattaneet lapsiaan, tai säätämään oikeuksista etuuksiin jaksoilta, joiden aikana työnteko on ollut keskeytyneenä lasten kasvattamisen vuoksi (ks. analogisesti asia C-297/93, Grau-Hupka, tuomio 13.12.1994, Kok., s. I-5535, 27 kohta).
- 63 Tästä syystä viidenteen kysymykseen on vastattava, että miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate ja erityisesti direktiivissä 79/7 tarkoitettu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä eivät ole esteenä sille, että työntekijälle kertyy osa-aikaisen vanhempainloman aikana pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläke-etuuksia suoritetun työajan perusteella eikä siten kuin jos hän olisi työskennellyt kokoaikaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

64 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Yksityiset voivat vedota UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annetun neuvoston direktiivin 96/34/EY liitteenä olevan 14.12.1995 tehdyn vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa.
- 2) Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 ja 8 kohta eivät ole esteenä sille, että työntekijälle pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavan eläkkeen laskennassa otetaan huomioon se, että hän on käyttänyt mahdollisuutta osa-aikaiseen vanhempainlomaan, jonka aikana hän on suorittanut sosiaaliturvamaksuja ja hänelle on kertynyt eläke-etuuksia saadun palkan suhteessa.
- 3) Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 8 kohdassa ei aseteta jäsenvaltioille muita velvollisuuksia kuin se, että tähän puitesopimukseen liittyviä sosiaaliturvaa koskevia kysymyksiä on tarkasteltava ja ne on ratkaistava kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Erityisesti niille ei aseteta velvollisuutta säätää sosiaaliturvaetuuksien saamisen jatkuvuudesta vanhempainloman aikana. Yksityiset eivät voi vedota 2 lausekkeen 8 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa viranomaisia vastaan.

- 4) **Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate ja erityisesti miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19.12.1978 annetussa neuvoston direktiivissä 79/7/ETY tarkoitettu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä eivät ole esteenä sille, että työntekijälle kertyy osa-aikaisen vanhempainloman aikana pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläke-etuuksia suoritettuna työajan perusteella eikä siten kuin jos hän olisi työskennellyt kokoaikaisesti.**

Allekirjoitukset